Управління освіти і науки Сумської облдержадміністрації
Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

Серія „Виховує мистецтво”

Л.В.Сєрих

Програма
з театралізованої діяльності

(1-4 класи)

Суми
2004

ББК 74.200.58

Рекомендовано до друку вченою радою Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, протокол № 2 від 22.04.2004 р.

Серія *"Виховує мистецтво"*
започаткована з метою висвітлення творчих надбань
учителів мистецьких дисциплін

Редактор серії – **Л.В.Сєрих,** *заввідділом виховної роботи та позашкільної освіти, методист образотворчого мистецтва Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.*

С 33

Сєрих Л.В.

Програма з театралізованої діяльності для учнів початкових класів. – Суми, 2004. – 12 с.

Програма з театралізованої діяльності є експериментальною, подана на гриф МОН України, рекомендована для учителів початкових класів.

У програмі використовується тематика творів з позакласного читання, розроблених Валентиною Мартиненко.

Коротко подано методичні рекомендації для вчителів предметів художньо-естетичного циклу та вчителів початкових класів.

© Сєрих Л.В., 2004
© ОІППО, центр
інформаційних технологій

Програма з театрального мистецтва

Пояснювальна записка

В умовах реформування освіти України з'явилися можливості створення нових програм відповідних профілів спеціалізованих навчальних закладів, у яких би повною мірою були використані досягнення світової педагогічної думки.

Програма з театрального мистецтва створена відповідно до "Державного стандарту початкової освіти", освітньої галузі "Естетична культура", головною метою якої є розвиток художньо-образного мислення, особистісно-оціночного ставлення до мистецтва, здатності до сприймання, розуміння та відтворення художніх образів, потреби до художньо-творчої самореалізації та духовного самовдосконалення через мистецтво.

Програма передбачає формування у дітей здатності емоційно відгукуватися на прояви естетичного в житті та мистецтві, виражати свої почуття у різних видах мистецької діяльності, визначати власне ставлення до творів мистецтва, надає можливість дитині діставати задоволення від спілкування з творами мистецтва (п'єси, казки, музичні твори і т.д.), відтворювати прекрасне на сцені та в житті.

Театральне мистецтво – невід'ємна складова курсу "Мистецтво" у початковій школі, синтез взаємодії з предметами художньо-естетичного та гуманітарного циклів.

Особливістю пропонованої програми є інтегративний принцип її будови. Основна лінія інтеграції проведена з позакласним читанням (автор програми В.Мартиненко*), де передбачено зв'язок із музикою, театрально-декораційним живописом, художньою працею.

Характерною ознакою програми є горизонтальний тематизм, при цьому школярі цілісно опрацьовують художні твори з позакласного читання та набувають навичок театральної гри, входять до світу театрального мистецтва.

Головна мета театральної діяльності молодших школярів – розвиток творчої особистості учня, свідомого ставлення до властивостей театральної дії, засвоєння прийомів гри, розвиток здібностей відгуку до оточуючої дійсності, виховання почуттів, збагачення їх та потребу до творчого прояву цих почуттів.

Досягнення цієї мети передбачає розв'язання таких **завдань:**

- ознайомлення учнів з історією та видами театру;
- ознайомлення з відомими режисерами, сценаристами, композиторами, художниками, освітлювачами та іншими працівниками театру;
- формування спеціальних (театральних) умінь: виготовлення ляльок, виготовлення декорацій, вивчення ролей, робота над створенням образу, використання музичного оформлення, використання гриму, освітлення;
- формування вмінь працювати над роллю, з лялькою, виразного читання, роботи над дикцією;

* У програмі використовується тематика творів з позакласного читання В.Мартиненко див.: Початкова школа, № 2, 12, 2003р.

- оволодіння рідною мовою та розвиток емоційно-насиченого мовлення кожного індивідуального мовця – кожної особистості;
- формування вмінь логічно виражати думки, послідовно діяти, бути спостережливими;
- накопичення досвіду спілкування з однолітками та дорослими на основі театральної гри;
- розвиток емоційної пам'яті, уяви, образного бачення, творчих здібностей, художнього смаку.

Керівництво театральною діяльністю здійснюється на уроках позакласного читання та на заняттях театрального гуртка у позаурочній діяльності вчителем молодших класів, вихователем групи подовженого дня або вчителем предметів художньо-естетичного профілю.

Цілеспрямоване формування спеціальних (театральних) умінь відбувається поетапно. На кожному етапі визначаються завдання, які враховують психологічні аспекти вікової групи та методику проведення театральної діяльності учнів відповідно до змістового матеріалу програми.

Так, наприклад, у методиці роботи в 1 класі надається перевага опрацюванню образів театру тіней, формуються вміння слухати-розуміти читання вчителя, копіювати його мову, інтонацію, виразність. У 2 класі продовжується робота у ляльковому театрі, де формуються вміння працювати з лялькою, створювати образ, працювати за ширмою, слухати партнерів.

До 3 класу школярі навчаються розуміти фактичний зміст твору, вміють виділяти основних персонажів або дійових осіб, характеризують їх, вільно працюють за ширмою. Тому 3-4 класи починають працювати над інсценізаціями, драматичними спектаклями. Учитель пропонує більше самостійних робіт, спираючись на досвід учнів та набуті навички театральної діяльності, працює над сценічною виразністю.

У театральній дії діти переживають паралельно ще одне життя, особливо коли дія обміркована, обдумана, емоційна. Їх життєвий досвід неодмінно збагачується в цій дії. Найбільш дієвим буде характер практичної роботи з дітьми на матеріалі читання, якщо в його основі буде театр. У процесі гри учні вкладають не тільки свої емоції, вони мислять, а індивідуальність мислення стає запорукою розвитку кожного.

Театральна гра дозволяє виявити різноманітні здібності: артистизм і фантазію, образне мислення, почуття ритму, музичну пам'ять, чистоту інтонування, образно-імпульсивне почуття ансамблю у широкому смислі цього слова. Гра тісно пов'язана з іграшкою, тому треба намагатися взаємодії між зовнішнім виглядом (образом) ляльки та характером гри. Паралельно проводиться робота над ансамблем, розвиваються вміння діяти в унісон.

Розігруючи ті чи інші ситуації, життєві чи вигадані, діти вчаться ставити себе на місце героїв, у неочікувані умови і природно реагувати на них своєю поведінкою, в залежності від власних характерів та світосприймання. Матеріал, який використовує актор, створюючи художні образи, - це, по-перше, його особлива природа, він сам і внутрішньо, і зовнішньо. Цю природу треба вдосконалювати, вчитися володіти нею, щоб добитися значних успіхів.

Театр керується принципом глибокого синтезу мистецтв, де музика в спектаклі використовується не у примітивному ілюстративному вигляді, а у багатогранності всіх засобів та можливостей. Важливим стає не тільки музичне середовище, де відбувається дія, але й декоративний живопис, уміле використання декорацій, виготовлення костюмів або ляльок. Комплекс усіх цих виразних засобів розкривають зміст спектаклю, створюють характерні образи дійових осіб. Яскраві костюми та вміло виконані декорації допомагають учням зрозуміти зміст твору, уявити багатогранність місця події, усвідомити загальнолюдські цінності, сприяють розвитку образного мислення.

Тематика та зміст творів, за якими розроблені сценарії, відповідають програмі з позакласного читання та сприяють розвитку виразного мовлення, розширенню кругозору.

Зміст роботи з театрального мистецтва передбачає подальший розвиток знань, умінь та навичок, отриманих школярами на уроках читання, навчання грамоти, мови, розвитку мовлення, образотворчого мистецтва, музики, інших предметів.

Пропонується орієнтовний розподіл часу на проведення занять з театральної діяльності:

№ з/п	РОЗДІЛИ ПРОГРАМИ	Кількість годин по класах			
		1 кл.	2 кл.	3кл.	4кл.
1.	**Вступ**	2	2	2	2
2.	**Художнє оформлення театральної дії** Виготовлення ляльок, декорацій, костюмів, реквізиту.	16	16	15	15
3.	**Основи акторської майстерності** **Основи сценічної мови** Гімнастика обличчя.	8	8	8	8
	Робота над виразністю, дикцією. Розвиток голосу. Розвиток дихання.	14	14	16	16
4.	**Основи сценічного руху** **Основи ляльководіння** Розподіл та вивчення ролей. Репетиції.	12	12	10	10
5.	**Музичне, шумове та світлове** оформлення театральної дії.	8	8	9	9
6.	**Вистава**	8	8	8	8
Всього		**68**	**68**	**68**	**68**

ПРОГРАМА
1 клас

Основним завданням театральної діяльності у 1класі є опанування специфіки образної мови театрального мистецтва, розуміння його цілісності, з

одного боку, і поєднання в ньому музики, образотворчого мистецтва, читання, хореографії, з іншого.

Розробка тем програми та вибір кількості годин залежить від доцільності, обсягу творів позакласного читання та опанування елементів театральної технології.

У дітей шести років погано розвинуте мовлення, вони не можуть розв'язати елементарну творчу мовленнєву задачу, переказати текст. Серйозною проблемою залишається недостатній розвиток ігрової діяльності. До школи приходять діти, які "не дограли", з низьким рівнем уяви, з невмінням зберігати внутрішню позицію, вступати в стосунки з дорослими та дітьми. Театралізована діяльність у 1 класі має принципове значення для подальшого розвитку дитини.

Зміст театральної дії добирається з урахуванням вікових особливостей учнів. У 1 класі перевага надається театру тіней. Клас доцільно розділити на 4 групи. У кожному спектаклі братимуть участь 7-8 учнів. Таким чином , робота відбувається зразу за чотирма спектаклями. У 1-2 класах опрацьовуються розділи програми - "Основи сценічної мови" та "Основи ляльководіння."

Вступ.

Історія театру ляльок. Види театру ляльок: вертеп, театр тіней, маріонеток, ляльок-петрушок, паперовий театр.

Орієнтовна тематика творів для театральної діяльності

Весна-чарівниця: "Як квітень до березня в гості їздив"(українська народна казка); "Хлопчик і дзвіночок конвалії"(В.Сухомлинський).

Хатинка на ялинці: "Рукавичка"; "Двоє козенят"; "Про півника та курочку"(Н.Забіла).

Мішок хитрощів: "Мішок хитрощів"(Брати Грим); "Червона шапочка"(Ш.Перро); "Мишка, кіт і гарбуз"(Е.Рауд).

Зимонька-снігуронька: Гуля"(О.Буцень); "Пастух рогатий"(І.Сенченко).

Наймиліше слово: "Гарна хатка у курчатка"(Т.Коломієць); "Коники"(Т.Коломієць).

Незвичайні пригоди в лісовій школі: "Сонце серед ночі"(В.Нестайко).

Тигр утік із зоопарку: "Жук малий і волохатий"(Г.Чубач); "Ведмедикові малина"(М.Пономаренко), "Коник і сонечко"(В.Моруга).

У труді зростаємо: "Чим хата багата"(А. Григорук).

Пшеничний колосок: "Пшеничний колосок"(білоруська народна казка); "Лисиця та заєць"(російська народна казка); "До сонечка на гостину"(словацька казка).

Художнє оформлення театральної дії.

Вибір системи ляльок, відповідно до змісту п'єси. Вибір матеріалу для виготовлення їх. Визначення ступеня умовності, декоративності чи, навпаки, натуралістичності майбутніх декорацій.

Виготовлення ляльок для тіньового та лялькового театрів, виготовлення декорацій та реквізиту, ширми. Техніка безпеки при виготовленні ляльок, декорацій, ширми.

Основи сценічної мови.

Гімнастика обличчя. Загальне мовне тренування. Артикуляційні вправи. Орфоепія. Правила вимови звуків. Правильний наголос. Основні орфоепічні правила. Логіка мови. Логічна пауза та логічний наголос. Виділення логічним наголосом протиставлених понять. Закон виділення логічним наголосом однорідних членів речення, порівняння. Логічний наголос у запитальних реченнях.

Робота над дикцією. Розвиток дихання. Розвиток голосу.

Основи ляльководіння.

Розподіл та вивчення ролей. Оволодіння навичками ляльководіння за допомогою найпростіших етюдів. Тематичні етюди для розвитку фантазії, творчої уваги, колективні етюди.

Музичне, шумове та світлове оформлення театральної дії.

Знаходження потрібного темпу вистави. Остаточне вирішення та відшліфування відтінків вистави. Відпрацювання загальної композиції з музикою, шумом та світлом.

Репетиції.

Вистава.

Основні вимоги до знань, умінь учнів
на кінець навчального року

Учні повинні мати з а г а л ь н е у я в л е н н я:

- про різноманітність та багатство театрального світу;
- про поняття *ляльковий театр, театр тіней, режисер, сценарист, художник-декоратор.*

Учні повинні з н а т и правила поводження у театрі.

Учні повинні в м і т и:

- розуміти зміст твору;
- переказувати твори, виразно читати, декламувати;
- розуміти зміст дійства;
- володіти основними елементами ляльководіння;
- співвідносити рухи ляльки з роботою на ширмі чи з декорацією;
- цілісно сприймати композиційні особливості театральної дії;
- вміти висловлювати особисте ставлення до спектаклю.

2 клас

Центральне місце на заняттях театральною діяльністю в 2 класі посідає гра-інсценізація, де учні розігрують невеличкі твори позакласного читання засобами лялькового театру. Враховуючи об’єктивні обставини все ще недостатнього рівня акторської майстерності та навичок ляльководіння, особливого значення набуває застосування прийомів словесного малювання, словесних ігор, інтонаційного перефразування, алегорії, фантастичного перетворення.

У другому класі, порівняно з першим, структура занять ускладнюється, надаються вправи для етюдів із логічним навантаженням, що надає можливості передавати власне ставлення до героїв та їхніх вчинків. Театралізована дія, відбувається 15-20 хвилин уроку позакласного читання.

Вступ.

Ознайомлення з правилами техніки безпеки. Бесіда про ляльковий театр ”Мистецтво граючих ляльок”. Види лялькового театру, театр ляльок різних систем: пальчиковий театр, рукавична лялька, лялька на палиці, лялька-маріонетка, паперовий театр, “Театр очима дітей ”.

Орієнтовна тематика творів для театральної діяльності

Скринька з секретом: “Кеша і Реша або казка про пісню”(В.Нестайко).

Сміх та й годі: Вірші, казки, оповідання. “Півники”(В.Бичко), “Маленька мураха”(В.Шкляр).

Літературні твори: “Іноземці на наших грядках”(М.Беденко) за В.Тума новим.

Пагінець місячного дерева. Казки народів світу. “Вогонь, вода і честь”(італійська народна казка).

Казкові історії та справжні факти. Казки. “Сонечко”(Ю.Ярмиш).

У світі фантастики. Оповідання. “Дивні Грицеві пригоди”(уривок) (О.Бердник).

Від щирого слова і світ радіє. Вірші, оповідання, казки. “Дивне лисеня” (В.Мельник).

Дивний мисливець. Казки й оповідання українських письменників. “Сонячні промені та гриби лисички”(І.Прокопенко).

Додаткові твори для створення сценаріїв вчитель може вибрати з програми позакласного читання.

Художнє оформлення театральної дії.

Створення системи ляльок, відповідно до змісту спектаклю. Робота над оформленням вистави: вибір матеріалу для виготовлення ляльок, обговорення ескізів ляльок та декорацій, виготовлення ляльок, декорацій, реквізиту, та ширми. Техніка безпечних прийомів роботи з інструментами і матеріалами.

Основи сценічної мови.

Гімнастика обличчя. Артикуляційні та орфоепічні вправи. Логічна пауза та логічний наголос. Виділення логічним наголосом протиставлених понять, однорідних членів речення, порівняння. Техніка мови. Вправи на об’єднання людської мови з голосовими особливостями тварин і птахів, передавання характерів героїв: злий, добрий, вередливий тощо.

Основи ляльководіння.

Розподіл та вивчення ролей. Удосконалення навичок ляльководіння за допомогою найпростіших етюдів та тематичних етюдів для розвитку фантазії, творчої уяви. Удосконалення навичок роботи з лялькою на ширмі та за ширмою. Творча самостійна робота, вигадування ситуацій та розігрування їх.

Музичне, шумове та світлове оформлення театральної дії.

Вирішення музичного та шумового оформлення спектаклю. Відшліфування дій з лялькою під музику, імпровізації з лялькою. Робота у потрібному темпі та ритмі. Відпрацювання загальної композиції вистави з музикою, шумом та світлом.

Репетиції.

Вистава.

Основні вимоги до знань, умінь учнів
на кінець навчального року

Учні повинні мати з а г а л ь н е у я в л е н н я:

- про різноманітність лялькового театру та конструкційні особливості ляльок;
- про вибір матеріалів для створення ляльок різних систем;
- про поняття *ляльковий театр, театр маріонеток, лялька "петрушка", паперовий театр, вертеп, художник-постановник, композитор, освітлювач.*

Учні повинні з н а т и назви творів, які опрацьовувались на заняттях, прізвища авторів цих творів та відомих режисерів, структурні елементи театральної дії.

Учні повинні в м і т и:

- розуміти фактичний зміст твору, виразно читати, декламувати;
- розрізняти твір за жанрами (казка, оповідання, вірш);
- розуміти зміст спектаклю, усвідомлювати колективний характер дії;
- вільно виконувати дії з ляльками на ширмі й за ширмою, орієнтуватися в просторі;
- дотримуватись безпечних прийомів роботи при виготовленні ляльки а також під час спектаклю;
- володіти "художньою майстерністю ляльки" тобто поєднувати читання з рухами ляльок та вільно володіти навичками ляльководіння під музику;
- давати оцінку власній грі та грі своїх однокласників.

3 клас

Одним із основних завдань театралізованої діяльності в 3 класі є формування у дітей умінь застосовувати отримані знання і навички у різноманітних умовах театрального дійства.

Враховуючи вікові особливості учнів 3 класу, можна переходити до драматичних спектаклів-інсценізацій з елементами лялькового театру, театру тіней, інших видів театрального дійства. Спектаклі-інсценізації проводяться на уроках позакласного читання тривалістю до 20-25хвилин.

У 3 класі вводяться розділи програми – "Основи сценічного руху" та "Основи акторської майстерності".

Вступ.

Знайомство з драматичним театром, відомими українськими та зарубіжними акторами, режисерами, сценаристами, композиторами, художниками-декораторами, іншими діячами театру. Відмінності роботи театру для дітей (ТЮГ), його репертуару, акторів тощо. Бесіда: "Живе слово як вид художньої творчості".

Орієнтовна тематика творів для театральної діяльності

Фольклорні твори. Казки про тварин, казки, легенди, байки.

Літературні казки. І.Франко, Л.Українка, О.Іваненко, Н.Забіла.

Байки. Л.Глібов, І.Світличний.

Оповідання. М.Коцюбинський, М.Трублаїні, К.Ушинський, В.Чухліб, В.Слапчук, О.Буцень.

Фантастика (твори українських а зарубіжних письменників). В.Нестайко, Н.Забіла, А.Костецький, Т.Янсон, Я.Ларрі, Є.Велтистов.

Твори письменників рідного краю.

Твори зарубіжної літератури. П.Єршов, М.Носов, Є.Чарушин, А.Мілн, А.Лінгрен, Ш.Перро, Г.Андерсен, брати Грим, Е.Сетон-Томпсон, Е.Распе, Дж.Родари.

Художнє оформлення театральної дії.

Техніка безпечних прийомів роботи з інструментами і матеріалами. Обговорення ескізів костюмів та декорацій. Розробка конструктивного рішення виконання костюмів, декорацій, вистави. Виготовлення та оздоблення костюмів, декорацій, бутафорій, іншого реквізиту.

Основи акторської майстерності.

Набуття елементів акторської майстерності: сценічної уваги, уяви, фантазії, спілкування. Вправи на загальну увагу. Розвиток зорового сприйняття - вправи “Дзеркало”, “Тінь”, сценічної уяви та фантазії. Вправи на розвиток уяви. Розвиток запам’ятовування фізичних дій. Вправи та етюди на дію з уявними предметами.

Основи сценічної мови.

Опанування техніки мови та мовлення. Робота над дикцією. Мовний апарат та його значення в роботі актора. Вивчення скоромовок. Вірне та чітке виконання скоромовки. Гімнастика обличчя. Тренування губних м’язів. Тренування м’язів язика. Тренування нижньої щелепи. Вправи на об’єднання людської мови з голосовими особливостями тварин і птахів. Розвиток дихання. Вправи на постановку дихання.

Робота над виставою. Переписування твору. Розподіл ролей. Обговорення характеру образів. Визначення ідеї, теми, дії вистави. Читання у ролях. Рівномірний розподіл роботи та уникнення постійного висування на головні ролі одних і тих виконавців. Не треба виділяти у вихованців визначеного амплуа, потрібно розширяти діапазон виконуваних ними ролей. Знаходження потрібного темпу. Остаточне відшліфування всіх відтінків вистави. Репетиція вистави.

Основи сценічного руху.

Гімнастика. Вправи на координацію тіла, скульптурність тіла, пластичність рук, рівновагу. Шліфування техніки сценічних навичок. Вираження в умовних рухах музичного ритму, ритму. Робота над окремими сценами спектаклю, зведені репетиції.

Музичне, шумове та світлове оформлення театральної дії.

Робота під фонограму, “чистий” звук. Знаходження потрібного темпу, ритму вистави. Розвиток дитячої творчості, вміння імпровізувати, винаходити нове. Відшліфування загальної композиції вистави з музикою, шумом та світлом.

Вистава.

Основні вимоги до знань, умінь учнів
на кінець навчального року

Учні повинні мати з а г а л ь н е у я в л е н н я:

- про театр як вираження життєвих ситуацій в акторській грі;
- про основні жанри драматургії *трагедія, комедія, мелодрама, мюзикл;*
- про роботу *костюмера, гримера.*

Учні повинні з н а т и назви творів, які опрацьовувались на заняттях, прізвища авторів цих творів та відомих режисерів, особливості роботи театру для дітей (ТЮГ),основні жанри драматургії, особливості акторської майстерності.

Учні повинні в м і т и:

- розуміти зміст дійства, вистави;
- усвідомлювати колективний характер дієтворення;
- розрізняти драматичний твір за жанрами (трагедія, комедія, мелодрама);
- запам'ятовувати сюжетну послідовність, своєчасно включатися у дію;
- вміти працювати у запропонованих обставинах;
- володіти навичками зображення позитивного і негативного образів персонажів;
- вміти передавати найпростішими рухами ритми і розміри музичних уривків;
- дотримуватись безпечних прийомів роботи при виготовленні костюмів, декорацій а також під час спектаклю;
- вміти театралізувати творчу сюжетно-рольову гру, вигадувати казку і засоби для її театралізації;
- змінювати інтонацію залежно від характерних особливостей образу;
- вміти спілкуватися на сцені;
- давати емоційно-моральні оцінки персонажам, їхнім діям, вчинкам;
- давати узагальнюючу оцінку про себе як виконавця.

4 клас

Основним завданням 4 класу є подальший розвиток самостійності в театралізованій діяльності. Учень 4 класу усвідомлює особистісну позицію в процесі сценічної дії, своєчасно включається до неї, використовує музично-пластичний досвід у театралізації різних творів літературних жанрів.

Під час навчання в учнів сформувався певний досвід емоційного відтворення діалогів діючих осіб, вміння передавати моральну суть, настрій образу.

Учні оволоділи комплексом засобів емоційної виразності: інтонацією, мімікою, жестами, позою, ходою, характерними рухами, вміють передавати почуття радості, гумору, ліризму, прикрощів.

Зміст театральних дій у 4 класі відповідає пропонованим творам позакласного читання та урізноманітнюється за жанрами. Більш того, у драматизацію включаються елементи лялькового театру, театру тіней, вертепу, театральні композиції довершуються хореографічними, вокальними, хоровими картинками-композиціями.

Вступ.

Ознайомлення з основними жанрами драматургії (трагедія, комедія, водевіль, фарс, мюзикл), відомими українськими та зарубіжними акторами, режисерами, сценаристами, композиторами, художниками-декораторами, іншими діячами різних жанрів театральної драматургії.

Орієнтовна тематика творів для театральної діяльності

Фольклорні твори українського народу та народів світу. Казки (героїко-фантастичні, соціально-побутові), байки, малі фольклорні форми: прислів'я, приказки, календарно-обрядова поезія.

Міфи стародавніх слов'ян, Давньої Греції, Давньої Русі, Єгипту, Китаю та інших народів.

Літературні казки, повісті-казки (прозові). І.Франко, Л.Українка, О.Іваненко, В.Симоненко, Г.Тютюнник, М.Стельмах, О.Зима, Ю.Ярмиш.

Байки. Л.Глібов, С.Руданський, О.Єфімов, Р.Завадович.

Оповідання. С.Васильченко**,** К.Ушинський, Б.Грінченко, О.Буцень, М.Трублаїні, В.Чухліб, Г.Майстренко.

Творчість письменників рідного краю.

Фантастика (твори українських та зарубіжних письменників). В.Нестайко, А.Костецький, А.Курков, А.Волков, А.Азимов.

Твори зарубіжної літератури. О.Пушкін, Л.Толстой, Є.Чарушин, А.Мілн, А.Лінгрен, О.Пройслер, Г.Андерсен, Е.Распе, Дж.Родари, Е.Рауд.

Художнє оформлення театральної дії.

Обговорення ескізів костюмів та декорацій. Розробка конструктивного рішення вистави. Виготовлення голівок з пап'є-маше, збирання їх та розфарбовування. Розкрій та пошиття костюмів оздоблення костюмів. Збирання та оздоблення ляльок. Виготовлення бутафорій та декорацій. Техніка безпечних прийомів роботи з інструментами і матеріалами.

Основи акторської майстерності.

Удосконалення елементів акторської майстерності: сценічної уваги, уяви, фантазії, спілкування. Тренаж фізичного самопочуття. Етюди на запам'ятовування фізичного самопочуття: "Вітер", "Холодно", "Спати хочеться". Відпрацювання елементів сценічного спілкування. Взаємодія з партнером. Етюди на спілкування з імпровізацією тексту. Сценічна дія, елементи дії, вправи на дію.

Основи сценічної мови.

Відпрацювання техніки мови та мовлення. Робота над дикцією. Тренування мовного апарату. Розминка за допомогою вірного та чіткого промовляння скоромовок. Гімнастика обличчя. Тренування губних м'язів, м'язів язика, нижньої щелепи. Розвиток дихання. Вправи на постановку дихання "Спати хочеться", "Свічка".

Робота над виставою. Рівномірний розподіл ролей, обговорення характеру образів. Визначення ідеї, теми, дії вистави, розширення діапазону виконуваних учнями ролей. Остаточне вирішення темпу, відшліфування відтінків вистави. Опрацювання окремих сцен, визначення загальної композиції вистави.

Основи сценічного руху.

Гімнастичні вправи, вправи на координацію тіла, скульптурність тіла, пластичність рук, рівновагу. Удосконалення навичок техніки сценічного руху. Відпрацювання рухів під музику.

Музичне, шумове та світлове оформлення театральної дії.

Використання музики, шуму та світла у театральній композиції. Відпрацювання дій з музикою, шумом та світлом. Робота з фонограмою. Імпровізації з ляльками різних лялькових систем.. Знаходження потрібного темпу вистави. Остаточне відпрацювання загальної композиції вистави.

Вистава.

Орієнтовні твори для музичного оформлення спектаклів (1-4 класи)

Українські народні пісні: “Ходить гарбуз по городу”, “Іди, іди, дощику”, “Сопілка”, “Край долини мак”, “Женчичок-бренчичок”; *А.Вівальді* “Весна”; *В.Барвінський.* “Український танець”, “Сонечко”; *Я. Барнич* “Коник”; *В.Подвала*. Пісні-загадки “Білка”, “Дятел”, “Їжачок”; *Л.Бетховен.* Екосез до мажор; *П.Чайковський.* Балет “Лускунчик” (фрагменти), Балет “Спляча красуня” “Танець квітів”, “Пори року”, “Баба Яга”; *Й.-С.Бах.* “Волинка”, Менует ре мінор, “Арія”, “Полонез”; *С.Грималський* “Політ у майбутнє”; *В.Косенко.* “Пасторальна”, “Дощик”, “Мелодія”, “Не хочуть купити ведмедика”, “Купили ведмедика”, “За метеликом”; *Р.Шуман.* “Сміливий вершник”, “Дід Мороз”; *М.Римський-Корсаков.* Опера “Золотий півник” (фрагменти); *Українські народні танці:* “Гопак”, “Козачок”, “Метелиця”; *С.Прокоф’єв.* “Дощ і Райдуга”, “Ходить місяць над лугами”; *В.Сокальський.* “Пташка”; *Е.Гріг.* “Навесні”, “Похід гномів”, “Ранок”, “Захід сонця”; *С.Майкапар.* “У садочку”; *М.Сільванський.* “Сумна пісня”, “Комарики”; *Я.Степовий.* “Колискова”; *А.Філіпенко*. “Новорічна”, “Вічний вогонь”, “Берізонька”, “Веснянка”; Українські троїсті музики; Мюзикл “Рукавичка”.

Основні вимоги до знань, умінь учнів на кінець навчального року

Учні повинні мати з а г а л ь н е у я в л е н н я:

- про багатство та розмаїття театрального світу за жанровими ознаками, тематичним, авторським спрямуванням;
- про основні жанри драматургії *трагедія, комедія, мелодрама, мюзикл, водевіль, фарс.*

Учні повинні з н а т и:

- прізвища найбільш відомих письменників, відомих режисерів;
- назви творів, які опрацьовувались на заняттях;
- жанри літературних творів;
- особливості роботи театру для дітей (ТЮГ).

Учні повинні в м і т и:

- цілісно сприймати і розуміти композицію та особливості літературного твору;
- вміти осмислено читати вірші та уривки художніх творів, розрізняти драматичний твір за жанрами, розподіляти дихання під час читання, поєднувати читання з вивченими рухами;
- вміти бачити сценічний простір;
- запам'ятовувати сюжетну послідовність, своєчасно включатися в дію;
- володіти трьома рівнями уваги, вміти швидко зібратися, та зосередитися, вміти самостійно працювати над роллю;
- володіти навичками зображення позитивного і негативного образів персонажів, змінювати інтонацію залежно від характерних особливостей образу;
- вміти спілкуватися та самостійно працювати на сцені;
- володіти основами акторської майстерності, вмінням будувати мізансцени, втілювати акторське завдання в дію;
- рухатись на сцені відповідно до словесних завдань керівника, працювати з уявленими неіснуючими предметами;
- володіти основними елементами пластичності, виражати в умовних рухах музичний ритм, вміти працювати у заданому темпі;
- дотримуватись безпечних прийомів роботи інструментами та матеріалами, з допомогою вчителя вибирати раціональні способи обробки матеріалів та з'єднування деталей;
- давати узагальнюючу оцінку про себе як виконавця;
- вміти працювати в акторському колективі;
- вміти колективно оцінювати результати театралізованої діяльності, відчувати себе соціально-значущими особистостями, з розвиненим почуттям відповідальності, гідності, патріотизму;
- відчувати задоволення від процесу та результату творення.

Програму підготувала Лариса Сєрих, здобувач
Інституту проблем виховання АПН України,
методист Сумського ОІППО
2004 рік